

ŽIVOTNÍ CYKLUS PTÁKŮ

Obsahový cíl:

- žák popíše životní cyklus ptáka
- žák vysvětlí pojmy tok a pohlavní dvojtvárnost
- žák na základě obrázku popíše rozdíly mezi samci a samicemi

Jazykový cíl:

- na základě čtení a porozumění textu žák odpovídá na otázky k textu
- žák popisuje rozdíl mezi samcem a samicí
- žák doplňuje vhodná slovesa do textu o životním cyklu ptáků
- žák doplňuje slovní zásobu k obrázkům a popiskům

Slovní zásoba:

pták, životní cyklus, námluvy, tok, samec, samice, hlas, postoj, křídlo, peří, velikost, barva, hnízdo, vejce, líhnutí, pohlavní dvojtvárnost, stavba hnízda, vysedávání vajec, holá, slepá, opeřená, mláďata, péče o mláďata, dospělý, potomci, komunikace, zpěv, varování, tokání

Jazykové prostředky:

nejdřív..., následuje..., probíhají..., hledá..., vábí..., používá..., vypadají..., ...mají..., ...se říká..., vytvoří pár, rozmnožuje se..., staví hnízdo, snáší vejce, sedí na vejcích, trvá..., líhnou se, vidí..., sama se krmí, starají se o..., učí..., vyrostle, hledá..., zpívají..., větší, menší, ..lišší velikostí a barvou, barevnější než..., méně barevné než...

Doporučení: obrázek pohlavní dvojtvárnosti je nutné tisknout v pracovních listech barevně, příp. pro otevřenou celotřídní práci promítnout obrázek z dataprojektoru na plátno.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ŽIVOTNÍ CYKLUS PTÁKŮ - SLOVNÍ ZÁSoba

1. Doplňte slovíčka k obrázkům:

peří, hnízdo, námluvy, mláďata, dospělý, pár, vejce

			
<p>N _ _ _ _ _ Hledání partnera, snaha získat ho</p>	<p>_ _ _ _ D _</p>	<p>2 = _ _ R</p>	
			
<p>_ _ S _ _ _ _ M _ _ _ _ _ (1 mládě)</p>	<p>_ _ _ í</p>	<p>_ _ J _ _</p>	

2. Spojte slovo s popisem:

Krmít/krmí	Lákat k sobě, předvádět se. Samec ukazuje, že je nejlepší. Samec chce dostat samici, se kterou se chce pářit.
Slepý	Syn, dcera, mláďata. Pokračují v naší rodině.
Potomci	Dostat se ven z vejce, narodit se z vejce.
Vábit /vábí	Dávat najíst, dospělý dává najíst mláděti.
Líhnout se / líhnou se	Ten, kdo vůbec nevidí.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

ŽIVOTNÍ CYKLUS PTÁKŮ (ŽOMJ)

Nejdřív probíhají **NÁMLUVY** neboli **TOK**. Samec hledá správnou samici, chce s ní mít potomky, **vábí** ji. Používá při tom svůj hlas, různé postoje, pohyby křídel a jiné zbarvení peří. Samci a samice ptáků většinou vypadají jinak; mají jinou velikost a barvu peří. Tomu se říká **pohlavní dvojtvárnost**. Samec a samice vytvoří **pár**. Ptačí pár se pak **rozmnožuje**.

Následuje **STAVBA HNÍZDA**. Ptáci staví hnízda na stromech, v trávě i v domech. Samice do hnízda snáší vejce. Ptáci snáší většinou 1 až 25 vajec. Samice pak sedí na vejcích. **VYSEDÁVÁNÍ VAJEC** trvá 11 dnů až 12 týdnů.

Z vajec se líhnou mláďata holá, slepá, neschopná sama se krmit, těm se říká **mláďata krmivá**. Nebo se líhnou mláďata opeřená, která vidí a sama se krmí, těm se říká **mláďata nekrmivá**. Po vylíhnutí následuje **PÉČE O MLÁĎATA**. Rodiče pečují, **starají se** o mladé, učí je létat. Když pták vyroste, je dospělý a opět hledá samici, se kterou bude mít potomky.

Ptáci mají nejlepší způsob komunikace, ptáci totiž zpívají. Různý **ptačí zpěv** vyjadřuje varování před nebezpečím, označování vlastního území, tokání (=vábení samice) nebo zpěv pro radost.

1. Odpovězte na otázky:

- Co znamená pohlavní dvojtvárnost? *Samec a samice* *Mají jinou* *a*
- Kde si ptáci staví hnízda?
- Kolik ptáci snášejí vajec?
- Jak se říká mláďatům, která se narodí slepá a neschopná se krmit?
- Jak spolu komunikují ptáci?

2. Podle obrázku doplňte, jak vypadá samec a samice.

Použijte: *barevnější, méně barevné, se liší, větší/menší*

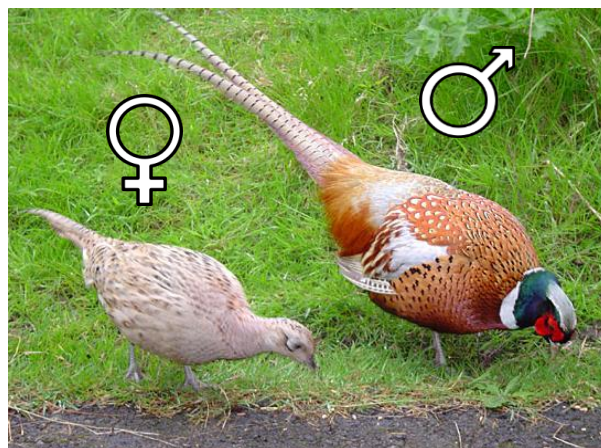
Samec a samice velikostí a barvou.

Samec je než samice.

Samice je než samec.

Samec má peří než samice.

Samice má peří než samec.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

3. Pojmenujte fáze životního cyklu ptáků, které znázorňují obrázky.

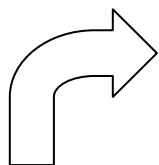
STAVBA HNÍZDA

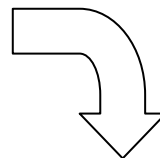
NÁMLUVY = TOK

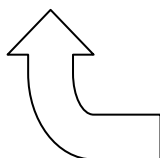
PÉČE O MLÁĎATA

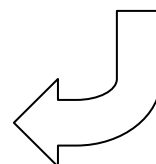
VYSEDÁVÁNÍ VAJEC

4. Popište, co znamenají jednotlivé fáze v životě ptáků. Doplňte slovesa do textu.

rozmnožuje, vyroste, hledá, vábí, sedí, tvoří, se líhnou, se starají, staví, snáší

A) Samec samici. Samec a samice pár.

Ptačí pár se pak

B) Ptáci hnízda na stromech, v trávě i v domech.

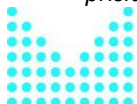
C) Samice 1 až 25 vajec. Samice pak na vejcích.

Z vajec mláďata.

D) Samec a samice (pečují) o mláďata.

Když pták, opět samici, se kterou bude mít potomky.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ŽIVOTNÍ CYKLUS PTÁKŮ (CELÁ TŘÍDA)

Chování ptáků řídí hlavně instinkty – vrozené reakce na určité podněty. Díky řízené tělesné teplotě a velké pohyblivosti nejsou již ptáci zcela závislí na prostředí, kde žijí.

Hlavním rysem chování je rozmnožování, kterému předchází vytváření párů – námluvy – TOK, kdy samec vábí samici. Používá nejen svůj hlas, ale i různé postoje, pohyby křídel a svatební šat – jiné zbarvení peří. Odlišný vzhled, velikost a barevnost peří samců a samic se nazývá **pohlavní dvojtvárnost** a u ptáků je velmi častá. Tok vrcholí oplozením.

Následuje STAVBA HNÍZDA. Ptáci staví hnízda na stromech, v dutinách, v trávě i v domech. Samice do hnízda snáší vejce. Snůška obsahuje 1 – 25 vajec. VYSEDÁVÁNÍ VAJEC trvá 11 dnů až 12 týdnů. Po vylíhnutí následuje PÉČE O MLÁĎATA. Podle délky sezení na vejcích se líhnou mláďata holá, slepá, neschopná sama se krmit – **mláďata krmivá** nebo mláďata opeřená, která vidí a sama se krmí – **mláďata nekrmivá**.

Mezi obratlovci mají ptáci nejdokonalejší způsob dorozumívání – různý ptačí zpěv vyjadřuje varování před nebezpečím, označování vlastního území, tokání – vábení samice nebo zpěv pouze pro radost.

1. Vysvětlete, co obecně znamená pojem pohlavní dvojtvárnost.

.....

.....

2. Doplňte tabulku.

ukazatel – znak	SAMEC	SAMICE
velikost		
barva		
peří		

3. Podle obrázku napište věty, jak vypadá samec a samice.

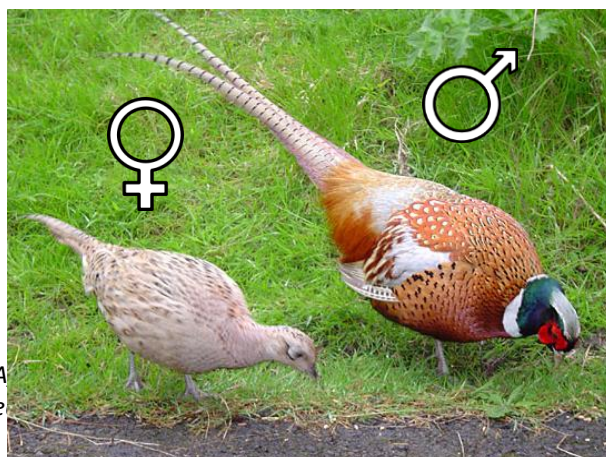
.....

.....

.....

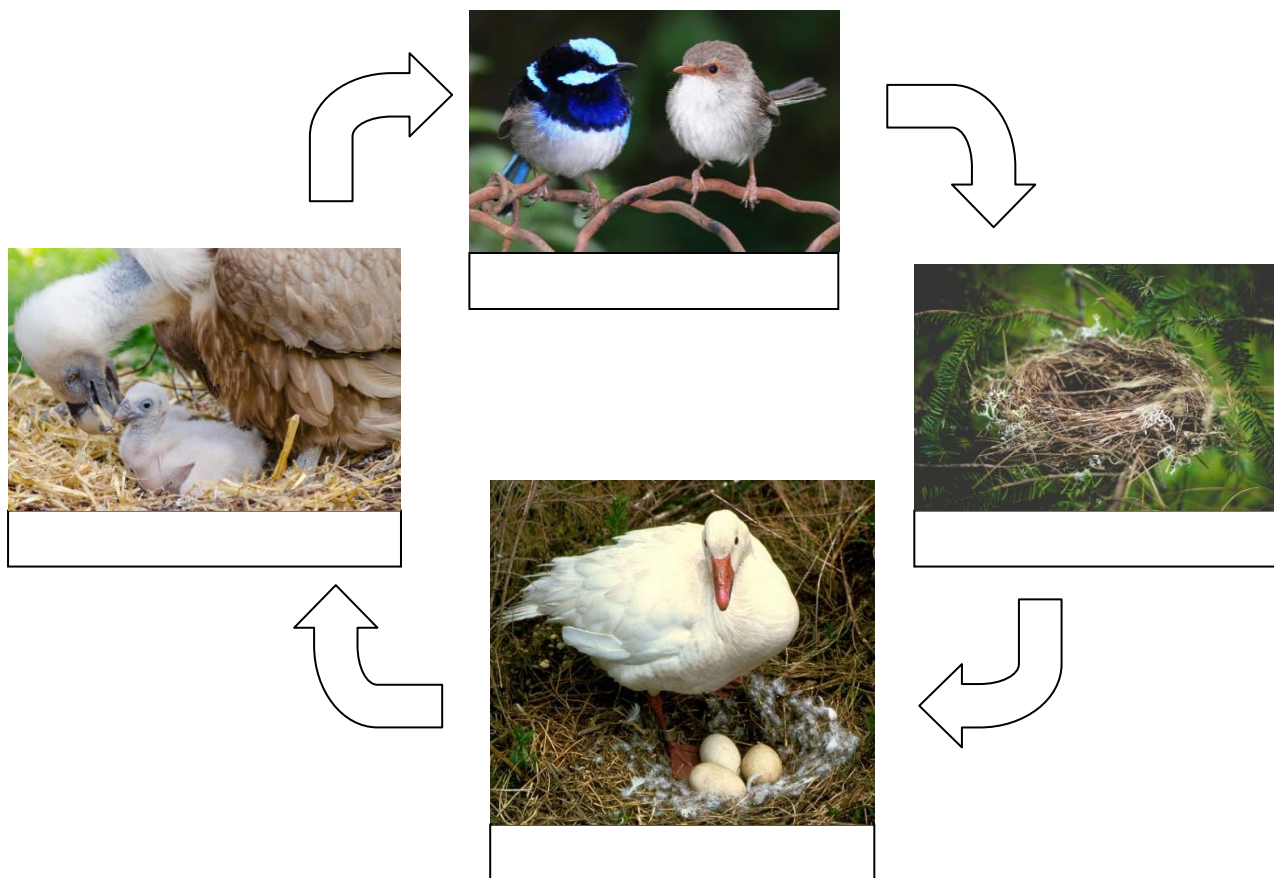
.....

.....

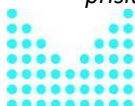
Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků příslušníků třetích zemí.

- 4. Pojmenujte fáze životního cyklu ptáků, které znázorňují obrázky.**
- 5. Na základě schématu popište, co znamenají jednotlivé fáze v životě ptáků. Životní cyklus popište svému partnerovi ve dvojici.**

1.
2.
3.
4.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Použité zdroje:

Obrázky:

[cit. 2017-12-05] Dostupný pod licencí Public domain a Creative Commons na WWW:

<<https://pixabay.com/cs/pe%C5%99%C3%AD-modr%C3%A1-papou%C5%A1ek-pta%C4%8D%C3%AD-pe%C5%99%C3%AD-1952382/>>

<<https://pixabay.com/cs/vejce-pt%C3%A1k-vejce-pt%C3%A1ka-kurdist%C3%A1n-2371245/>>

<<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leighton-Courtship.jpg>>

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rock_Pigeon_Courting_02.JPG>

<<https://pixabay.com/cs/p%C3%A1r-romantick%C3%BD-l%C3%A1ska-spole%C4%8Dn%C4%9B-lid%C3%A9-1190904/>>

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Duck_family_saltwater_%26_sand.jpg>

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pohlavnost#/media/File:Female.svg>>

<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pohlavnost#/media/File:Male.svg>>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Male_and_female_pheasant.jpg>

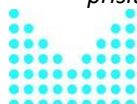
<<https://pixabay.com/cs/hn%C3%ADzdo-pr%C3%A1zdn%C3%BD-dom%C3%A1c%C3%AD-zv%C3%AD%C5%99e-918898/>>

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Male_and_female_superb_fairy_wren.jpg>

<<https://pixnio.com/fauna-animals/birds/goose-pictures/snow-geese-pictures/snow-geese-bird-stands-on-nest-with-eggs>>

<<https://www.pexels.com/photo/vulture-and-hatchling-on-brown-nest-145959/>>

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

